

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXV. Mulier ad secunda vota non conuolans, ex nouissimo jure solùm habet vsumfructum in lucris nuptialibus, dempta virili portione illorum, de qua ad libitum disponere potest: Et utrùm opus sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

Quæst. & Res. Civil. Pars II. Cap. CXV. 43

restringit dispositionem, quia hoc casu stat augmentativè, & significat quid plus, quam fuit expressum, & necessariò debet intelligi de diversis iuribus præter specificata: Nat. dicto consil. 545. n. 22. & 23. Gratian. discept. forens. cap. 568. numero 34. & sequent. & hanc esse communem sententiam testatur Hodiern. ad Surd. decis. 176. n. 14. Trentacinq. lib. 3. var. resol. de transact. resol. 2. n. 10. & 13.

- 10 Et tamen quamvis verba relata fuissent ad bona donantis, dicta filia fuisset exclusa à petitione prætensi fideicommissi: quia si donans usus fuisset hac clausula quod nihil peti potuisset super bonis suis, tamen illa verba debuissent intelligi etiam de bonis suppositis fideicommissio, si talia in ejus patrimonio fuissent, ex traditis per Menoch. consil. 955. num. 12. Sed, ut dictum est, nos versamur in aliis terminis, cum verba non sint relata ad bona, sed ad personam donatarii universalis.

Ex quibus concluditur, successores donatarii universalis esse omni ex parte fundatos adversus successores dictæ filiae agentis ad aperturam dicti fideicommissi.

CAPUT CXV.

Mulier ad secunda vota non convolans, ex novissimo jure solum habet usumfructum in lucris nuptialibus, dempta virili portione illorum, de qua ad libitum disponere potest. Et utrum opus sit quod de illa expressè disponat, an verò illam transmittat ad hæredes etiam ab intestato. Et quæ sit differentia inter lucra nuptialia, & non nuptialia. Et utrum arreragia legati annui peti possint per hæredes mulieris, & contra quos.

SVMMARIUM.

- 1 In augmento, quod donationem propter nuptias vocant, liberi succedunt æquis partibus matri, etiamsi ad secunda vota non convolaverit, quo ad partem illius augmenti quam ipse consequitur titulo lucrativo, si mater de ea expressè non disponat.
- 2 Fructus, seu alimenta uxori legata, & non soluta peti possunt per illius hæredes pro tempore præterito.
- 3 Pro legato annuo datur actio contra eos qui fructus percipiunt hereditatis, non autem contra proprietarium.
- 4 Explicantur dicta num. 1. adhibita distinctione etiam num. 7.
- 5 Lucra nuptialia omnino liberis illius matrimonii sunt reservanda. Intellige ut infra.
- 6 Lucra non nuptialia sunt in libera dispositione uxoris ad secunda vota non convolantis, dummodò tamen expressè disponat, alioquin omnes liberi in illis succedunt æqualiter.
- 7 Augmentum hodiernum succedit in locum donationis propter nuptias.
- 8 Defenditur ab impugnationibus D. Bellus consil. 180. num. 7.
- 9 Mater habet virilem portionem lucrorum nuptialium, de qua liberè disponere potest, si ad secunda vota non convolaverit.

Intellige, dummodò liberi supervivant matri, alias de toto disponit.

12 Quid si mater expressè de hac virili portione non disposuerit.

13 Explicantur variae constitutiones contrariae circa acquisitionem istorum lucrorum nuptialium, & potestatem de eis disponendi, quando mater non transit ad aliud matrimonium.

14 Proponuntur rationes quare, matre de hac virili portione non disponente, omnes liberi admitti debeant æqualiter.

15 Legum correctio per subanditos intellectus non est admittenda.

16 Refertur fuisse judicatum, quod hac virilis portio transeat ad hæredes matris, quando de ea expressè non disposuerit. Sed sententia illa rejicitur ibidem.

Maritus uxori in casum supervitæ (qui postea accidit) promittit uxori summam 300. scutorum auri pro augmento dotali. De quo ipsa non disposuit expressè.

Quæritur utrum liberi illius matrimonii æqualiter in illo lucro succedere debeant, attento quod ipsa non convolavit ad secunda vota.

Respondetur, quod ex summa 300. scutorum, summa dumtaxat 150. scutorum ad uxorem dicitur obvenisse titulo lucrativo, cum ipsa marito in casum supervitæ donaverit aureos 150. usque ad concurrentiam cuius summa, periculum supervitæ erat æquale inter utrumque ex coniugibus, & sic quoad illos 150. aureos reciprocè donatos, vxor ad libitum disponere poterat, siue ad secundas nuptias convolasset, siue non. Et illa summa non subiaceret legibus de lucris nuptialibus disponentibus: Bertrand. consil. 175. num. 4. lib. 2. prior. Rip. in l. fœmina, num. 30. & 34. Cod. de sec. nupt. Boër. decis. 185. numero 11. Tiraquell. in l. si unquam, in verbo, donatione largitus, num. 110. Cod. de renovand. donat. Rota Avenion. decis. 144. num. 6. quæ prædictos citat & sequitur.

In reliquis verò 150. aureis, de quibus mater expressè & specialiter non disposuit, omnes liberi æqualiter succedunt: per textum expressum in authent. nunc autem, C. de sec. nupt. & ibi DD.

Sed quia vxori ultra dotem & augmentum, maritus certam annuam tritici, lignorum, & vini quantitatem testamento legavit, quam tamen ab octo circiter annis non exegit: Quæritur utrum solutiones dicti annui legati pro alimentis relictæ augerent illius hereditatem?

Respondetur affirmativè, cum illa alimenta jure actionis debeantur, quo casu etiam pro tempore præterito peti possunt: Surd. de aliment. tit. 5. q. 1. num. 39. & sequent. Gratian. discept. forens. 815. n. 4. & 954. num. 39. † Pro illis autem actio adversus eos, qui fructus præteriti temporis perceperunt, dirigenda est: Surd. decis. 28. num. 2. Nec proprietarius, vel substitutus, illorumve hæredes pro illis conveniri possunt, cum sint onus fructuum: Crauet. consil. 19. num. 16. ad med. versic. Quod tamen intelligo: Sim. de Præ. lib. 5. dubit. omnium ultima, numero 30. fol. mihi 583.

Verum ea quæ diximus n. 1. circa mediam partem augmenti dotalis quod mater acquisivit, nempe illud debere diuidi æqualiter inter liberos, quamvis mater ad secunda vota non convolaverit, videntur majorem exquirere explicationem.

D 4 Vnde

44 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

Vnde supponendum est pro vero intellectu iurum, quæ inter se contraria videntur, quod lucra coniugum in duplici sunt differentia. Quædam enim sunt lucra quæ sita contemplatione matrimonii, veluti donatio propter nuptias, aut si quid aliud coniux ex dote lucratur, totum hoc lucrum nuptiale nuncupatur. Alia verò sunt lucra non nuptialia, veluti legata, fideicommissa, donationes inter vivos, & alia quæ extra casum matrimonii coniux in coniugem confert.

Lucra primi generis sunt fauorabilia liberis, & in illis non solum consideratur iniuria illata per parentem binubum, sed etiam fauor filiorum, ita ut quamvis parens ad secunda vota non conuoluerit, teneatur illa liberis primi matrimonii reservare, ut expresse cauetur in *Novella*, neque virum 98. §. 1. nempe quod soluto morte matrimonio coniux superstes, mulier quidem donationem propter nuptias, vir autem dotem conservare liberis teneatur; ipse autem, ipse tantum usufructum in illis habeat.

Sed in aliis lucris secundi capitis hoc constitutum est, ut coniux superstes de illis ad libitum disponat, si ad secunda vota non conuolauerit; sed si de illis non disposuerit expresse (ita ut non sufficiat generalis institutio hæredis) illa diuidantur inter liberos primi matrimonii, quia licet de iure Codicis satis fuisset de huiusmodi lucris disponere per generalem hæredis institutionem, *l. si quis prioris*, §. *certum*, *C. de sec. nupt.* Tamen per *Novellam* 22. hoc fuit correctum, nempe quod non sufficiat generalis institutio, sed talia lucra æqualiter inter liberos diuidantur, nisi parens de illis expresse, & specialiter disponat, ut bene explicat Scipio Gentili in *tract. de sec. nupt. cap. 2. per tot.* & Cuiac. ad *distam Novell. 22. colum. 6.*

Et hanc distinctionem inter duos illa lucrorum genera, agnouit Nicolaus in *l. generaliter*, *cod. tit. n. 13. & 53.* & habetur inter Repent. *vol. 7. n. 18. & 70. fol. 578. & 581. Cod. Fab. lib. 5. tit. 5. de sec. nupt. definit. 7.* Salicet. in *authent. vxore*, *cod. tit. versic. item attende*, *Griuel. dec. 16. n. 15.* ubi dicit quod sponsalitiæ largitatis proprietas liberis semper reservatur à lege, siue secundo nubat mulier, siue non. Cæterorum verò lucrorum, in casum dumtaxat secundarum nuptiarum. Atque ita in propriis nostris terminis docet Surd. *consil. 196. num. 11. & consil. 164. n. 22.* ubi plurimos allegat, quos breuitatis causa omittimus.

Porro illam Surdi, & aliorum sententiam non sine ratione diximus esse in propriis nostris terminis, cum augmentum, de quo agitur, fortiaur naturam donationis propter nuptias, & eodem modo debeat regulari: ex Surdo *dicto consil. 164. n. 16.*

Ex quibus patet, non malè loquutum fuisse D. Lud. Bellum *consil. 180. num. 7.* dum voluit augmentum dotis æqualiter inter liberos diuidendum esse, quamvis mater ad secunda vota non conuolauerit.

Restat difficultas ex eo, quod saltem mater potuit disponere de virili portione præfati lucris dotalis, pro numero scilicet liberorum, quando ad secunda vota non conuolauit: *authent. si tamen*, *Cod. de sec. nupt. juxta Novell. ut fratrum filii*, §. *quia verò*, ut dicit Gentili. *dict. c. 2. n. 3.* idem D. Bell. *d. consil. 180. num. 7.* Trentacinq. *lib. 3. resolut. 3. de matrimon. n. 7.* N. t. *consil. 519. n. 5.*

Intellige dummodò filii, vel eorum descendentes superviuant matri: Cavalcan. *decis. 1. num. 56. & sequent. lib. 3.* Cancr. *part. 3. cap. 11. n. 351.*

Sed quoad illam virilem portionem non negamus, quin mater expresse de ea disponere potuisset, si voluisset; quod cum non fecerit expresse, detur dicendum, hanc etiam virilem portionem æqualiter inter liberos diuidendam: cum tamen in *authent. nunc autem*, *C. de sec. nupt.* loquatur de lucris nuptialibus, ut ibi intelligit Salicet. & alii.

Sed tamen obicitur, quod text. in *dist. authent. nunc autem*, *C. de sec. nupt.* loquatur de lucris nuptialibus, ut ibi intelligit Salicet. & alii.

est correctus per *Novell. 98. in authent. neque enim*, §. *propterea*: & quod mater non teneatur hanc lucra reservare liberis primi matrimonii, non patet in *authent. ut fratrum filii*, §. *quia verò mulieres*.

Ad hoc dubium respondetur, quod quando loquitur de lucris provenientes ex ipso matrimonio, non autem ex causa extrinseca, tamen constitutiones volunt coniugem, siue secundo nubat, siue non, semper habere usufructum, si de proprietate posse expresse disponere: quod si expresse non disposuerit, non sufficit sola hæres institutio generaliter facta, sed opus est ut expresse & specificè disponat: alioquin contrahenti æqualiter admittuntur.

Pro cuius rei comprobatione advertendum est, quod circa hanc materiam quatuor sunt iura. Primum est, ius Codicis, quo cauebatur lucra nuptialia indistinctè filiis reservari debere. Secundum est, ius Authenticorum in *tit. de nupt. §. filii*, §. *pro*, & §. *optime*: quibus cauebatur, quod matris lucra huiusmodi, aut vxor reservaret transmissio ad secunda vota, alioquin non teneatur reservare. Tertium ius est etiam Authenticorum, in *tit. de nupt. §. quod ex dote*, ubi redditur ad ius antiquum, quo parens teneatur lucra ista reservare filiis, siue transfert ad secunda vota, siue non, tunc illa duntaxat usufructu. Quartum & vltimum est, ius etiam Authenticorum in *dist. tit. ut fratrum filii*, §. *quia verò*, & per illud ius disponitur, matris, vel vxorem, de talibus lucris habere virilem portionem, de qua possint disponere ad eorum arbitrium: & hoc limitantur, & corriguntur iura antiqua.

Solum igitur controuersia esse potest circa virilem illam portionem matri competentem: cum tamen portiones omnino & indistinctè inter liberos primi matrimonii diuidendæ sunt. Sed quod mater virilem matri competentem, non negamus de ea ad libitum disponere potuisse, sed illam dispositionem debuisset esse expresse: text. in *dist. authent. nunc autem*, quæ in hoc per alias constitutiones correctæ: quod etiam probatur ex traditis per Scipionem Gentili in *secund. nupt. c. 2.* ut post plures aduertit Novell. *519. num. 5.* Angel. in *l. generaliter*, §. *illud cum*, *secund. nupt.* Siquidem in hac *dist. tit. §. hi filii*, *de sec. nupt.*

Quod videtur probari per text. in *authent. autem*, *cod. eod. tit.* & in corpore vnde dicitur, nempe in *dist. authent. de nupt. §. quoniam non*, *lires*, *sen Novell. 22.* videlicet ut mater virilem habeat in hisce lucris portionem pro numero liberorum, sed de ea non censeatur disposuisse, si expresse hoc dixerit: & in hoc capite *dicta Novell. 22.* non est correctæ per *Novellam* 98. cum quæ dispositio fuerit abrogata per *Novellam* 127. quæ solum disponit de quantitate portionis quæ super his lucris matri iudicatur juxta numerum liberorum: nihil autem in ea constitutione deciditur super illa questione, utrum mater, quæ potest de virili portione liberorum nuptialium disponere, præsumatur reservare liberis, si de illis expresse non disponat. Ceterum nihil vltima constitutio super hoc disposuit, sed manet in suo robore *Novella 22.* quod expresse

specifica & expressa dispositio, alioqui liberi omnes succedant. Et sic simpliciter specificam dispositionem exigunt DD. in interpretatione *dilla authent.* Nunc autem, Cod. Fabr. lib. 5. tit. 5. de sec. nupt. definit. 7. num. 1. Alciat. de presumpt. regul. 1. presumpt. 5. Menoch. lib. 3. presumpt. 20. † Legum enim correctio per subauditos intellectus admittenda non est. Cravet. consil. 259. n. 2. neque lex correctæ censetur, nisi hoc expressè dicatur: l. precipimus, in fine, C. de appellat. Menoch. consil. 1060. n. 87. & sequent.

Videbatur ergo in casu proposito, liberos omnes succedere æqualiter debere in virili portione matris lucrorum, de quibus ipsa expressè & specificè non disposuit.

16 Sed tamen decisum fuit contrarium, nempe virilem hanc portionem transire ad hæredes matris, quando de ipsa expressè non disposuit, cum illa data fuerit matri veluti in præmium servatæ viduitatis, cum facultate & libero arbitrio de illa disponendi: ut dicit Angel. in authent. neque virum quod ex dote, &c. & Salicet. in authent. si tamen, in fine, C. de sec. nupt. & probat text. in Novell. 22. §. quoniam verò, & Novell. 127. §. quia verò & mulieres: dum dicitur, quod mater non nubens, quoad hanc portionem, unius filii personam repræsentat: ergo illius liberam habere debet dispositionem, sicut unus ex filiis de sua virili disponere potest etiam ab intestato, vel per generalem hæredis institutionem. Et hoc videtur voluisse Cujac. ad Novell. 22. colum. 6. lit. D. versic. Rursus ex Novella: ubi dicit hanc virilem portionem matri esse quæsitam pleno jure: & Scipio Gentil. d. c. 2. de secunda nupt. colum. 3. versic. quod cum ita indistinctè. Non enim portionem illam haberet pleno jure, si ad hæredes non transmitteret etiam ab intestato. Sed sententia illa est reformanda, & omnes liberi æqualiter ad illam portionem virilem admittendi, si de ea mater expressè non disposuerit: ut iudicatum refert d' Olive lib. 3. c. 19. & Claud. Henris lib. 4. c. 6. §. 5. Attamen post hæc scripta & in lucem edita reperi Dominum Claudium Henris in 2. p. sua recollectionis arrestorum, lib. 4. c. 26. recessisse à sua prima sententia. Eius tamen rationes me non convincunt, ut ego recedā à mea, tam propter jura jam deducta, quam propter auctoritatem Senatus Tolosani, & per ea quæ allegantur, & ex ipsius textus legis accurata discussione comprobantur per Dominum de Cambiolas lib. 5. c. 38. par. 2. in suis decisionibus Senatus Tolosani, post primam hujus libri impressionem editis.

CAPUT CXVI.

Locumtenens Domini Rectoris utrū sit immunis à collectis, & quibus privilegiis utatur. Solutiones collectarum antea factæ, utrū illi præjudicent quoad futura. Habentem officium publicum nihil facere posse in præjudicium suæ Dignitatis, & successorum. Quando quis possit suo privilegio renuntiare per simplicem non usum. Et productio tituli invalidi quando tollat præsumptionem alterius tituli validioris.

SUMMARIVM.

1 Dignitas Locumtenentis Rectoris Comitatus Venaissini inter Senatorias numerari potest.

- 2 Qui Senatoriam obtinent dignitatem sunt à collectis immunes.
- 3 Senatores, & Consilarii Parlamentorum non tenentur solvere collectas. Quod ampliatur in quibuscumque Iudicibus, etiamsi bona jam reperirentur registrata.
- 4 Vicerektor gaudet iisdem immunitatibus, quibus gaudet Rector: & n. 7.
- 5 Intellige hoc procedere, quando agitur de Locumtenente deputato à Principe: secus si esset deputatus ab ipso Rectore.
- 6 Mortuo, vel reuocato Rectore, adhuc durat Officium Locumtenentis à summo Pontifice deputati.
- 7 Locumtenens vititur privilegiis sui Principalis quoad impositiones.
- 8 Officialis non potest preiudicare successoribus, renuntiando privilegio immunitatis concessio Dignitati.
- 9 Successor in Officio, non obstantibus gestis per ejus antecessorem, potest jura sua Dignitatis tueri etiam remediis possessorii.
- 10 Faciens actum contra privilegium, non sibi præiudicat quoad futura, sed tantum quoad præterita, quando agitur de actibus negativis.
- 11 Quando agitur de actu qui non est momentaneus, quis sibi non præiudicat per simplicem non usum, sed requiritur præscriptio 30. vel 40. annorum.
- 12 Productio tituli invalidi facta per actorem, non nocet reo habenti pro se præsumptionem tituli validi.

Dominus Locumtenens Domini Rectoris Comitatus Venaissini desideravit, ut ei pro veritate responderem super sequentibus questionibus.

Primò, utrū dictus Dominus Vicerektor ratione sui Officii sit immunis ab omni collectarum solutione.

Secundò, utrū huic immunitati fuerit præiudicatum per decreta, & constitutiones factas consentiente Domino Locumtenente, & ejus in eodem Officio antecessore, per Illustrissimum bon. mem. Cardinalem de Comitibus tunc Vicelegatum.

Tertiò, utrū ipse Dominus Locumtenens modernus, soluendo collectas per aliquod tempus (quatenus de aliquibus solutionibus per eum factis constare posset) sibi, & immunitati suæ præiudicaverit in futurum.

Ad primam questionem Respondi, Domino Vicerektori dicti Comitatus de jure competere exemptionem & immunitatem à collectis ratione suæ Dignitatis, quæ propter ejus auctoritatem inter Senatorias recenseri jure potest, cum jurisdictionem exerceat in Barones, Feudatarios, Vniuersitates, & Communitates totius Comitatus Venaissini, & ideo maximæ auctoritatis existat, ut loquitur fel. rec. Paul. V. in sua Bulla, in qua sibi propterea huius Dignitatis collationem & provisionem reservat, sub die 29. Junii 1606. † Ideo jure immunitatis à collectis frui & potiri debet: l. Senatorum 4. & l. precipimus 14. Cod. de Dignitatibus, lib. 12. vbi dicitur Senatorum substantias liberas esse à prestationibus, quas Iudices describunt, nec posse ipsi munus iudicii, nisi iubente Cæsare: & probatur in l. maximarum, Cod. de excusation. muner. vbi culmina maximarum Dignitatum liberantur ab oneribus extraordinariis. † Et ideo Senatores, & Consilarios Curiarum Parlamenti ab oneribus immu-